

Edmund Chróścielewski

PROFESOR BOLESŁAW POPIELSKI (w 90-tą rocznicę urodzin)

PROFESSOR BOLESŁAW POPIELSKI (on the occasion of 90th birthday)

Z Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej w Poznaniu
Kierownik: prof. dr hab. med. Z. Przybylski

Przedstawiono sylwetkę Prof. dr hab. med. Bolesława Popielskiego, długoletniego Kierownika Katedry i Zakładu Medycyny Sądowej Akademii Medycznej we Wrocławiu, uwzględniając charakterystykę działalności naukowej, dydaktycznej i społecznej – uznanego seniora Polskiej Medycyny Sądowej i Kryminologii.

Szanowny Jubilat – Profesor zwyczajny dr med. Bolesław Popielski – wnuk Bernarda Popielskiego, uczestnika powstania listopadowego z 1831 r., syn Leona – naukowca, profesora, kierownika Zakładu Farmakologii i Farmakognozji Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Lwowskiego i matki Heleny, lekarza pediatrii – urodził się 3 maja 1907 r we Lwowie.

Data urodzenia – 3 maja – miejsce urodzenia Lwów – rodzina: naukowcy – medycy – miejsce mieszkania Uniwersytet Lwowski – grupa młodzieżowa – gimnazjum, Uniwersytet Lwowski, harcerstwo – miały kolosalny wpływ na ukształtowanie się Jego charakteru, patriotyczną postawę w okresie całego życia, historyczne, naukowe, społeczne i wychowawcze zainteresowania.

Chciałbym tutaj zaznaczyć – czym jest dla polskiej nauki, a zwłaszcza medycyny sądowej – postać i działalność Zaczego Jubilata. Jakkolwiek dobrze i szczególnie oceniają to wszyscy Jego Przyjaciele, to jednak w naszych sercach i umysłach pozostanie uczucie niedosytu, bo jakże w kilku zdaniach można ująć trud życia poświęcony bezgranicznie tej dyscyplinie.

Chciałbym tutaj podać, czym jest dla medycyny sądowej i dla mnie osobiście, Postać i działalność Zaczego Jubilata. Niech Pan wybaczy Drogi Panie Profesorze – po prostu Boles. Mieści się w tym cała nasza ogromna sympatia i uznanie wszystkich medyków sądowych dla Osoby Zaczego Jubilata – 90-latka.

Znamy Cię jako człowieka o gorącym sercu i nieposzlakowanej przeszłości. Tego, który zarówno w okresie wojny i okupacji, jak i w każdej sytuacji, był i jest przykładem głębokiego patrioty.

Drogi Jubilatcie – stale zastanawiam się, jak znajdował Pan czas i siły na tak dużą aktywność. Na specjalne podkreślenie zasługuje Twoja działalność jako członka Komisji specjalistycznych w kraju i zagranicą, m.in. członek Rad Naukowych – Instytut Ekspertyz Sądowych 1962-1982, Instytut Problematyki Przeszłości, Prokuratury Generalnej PRL 1975-1990; Przewodniczący Komisji Medycyny Sądowej Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej 1967-1978.

Profesor – Jubilat reaktywował PTMSiK, a decyzję taką podjęto na Konferencji Profesorów Medycyny Sądowej we Wrocławiu, w marcu 1948 r. Wstępne posiedzenie Towarzystwa odbyło się w listopadzie 1948, gdzie przedstawiono statut PTMSiK. W latach 1956-1960 i 1972-1973 Profesor Popielski pełnił funkcję Prezesa naszego Towarzystwa. Efekty działania Profesora były wspaniałe. Ograniczę się do ostatniej, to jest Komisji Medycyny Sądowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej.

Plenum Komisji Medycyny Sądowej Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej pod przewodnictwem prof. dr hab. med. Bolesława Popielskiego, poszerzone o przewodniczącego Polskiego Towarzystwa Neurologicznego i sekretarza Komisji Nauk Medycznych Krakowskiego Oddziału PAN oraz Komisję Rektorską do spraw Transplantologii we Wrocławiu przyjęło w dniu 8 grudnia 1975 r. następującą definicję śmierci człowieka: „Śmiercią jest zupełne i całkowite, nieodwracalne ustanie czynności mózgu”. Kryteria, będące podstawą do stwierdzenia śmierci mózgu, zostały uchwalone 11 listopada 1976 r. przez Mieszana Komisję Anestezjologiczno-Neurologiczną, z udziałem prof. dr hab. med. Bolesława Popielskiego – Przewodniczącego Komisji Medycyny Sądowej Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej. Nowa definicja śmierci człowieka jest całkowitym odwróceniem klasycznego ujęcia życia i śmierci i z psychologicznego punktu widzenia może budzić i jak podkreśla M. Sych, budzi często u laików w sprawach medycznych wątpliwości i zastrzeżenia tego, że o śmierci człowieka decyduje śmierć mózgu.

Postęp i poszerzenie wiedzy medycznej w zakresie tanatologii, postęp i doświadczenie kliniczne oraz badania statystyczne doprowadziły do zmodyfikowania definicji śmierci człowieka. Wyżej wymienione Zespoły Specjalistyczne zajęły w dniu 15 stycznia 1990 r. nowoczesne, zgodne z aktualnym stanem wiedzy, stanowisko w sprawie kryteriów śmierci mózgu – w obradach tych uczestniczył Szanowny Jubilat (Dz.6. I. Kom. 02/6/90 Warszawa styczeń 1990), również anulowano Wytyczne w tej sprawie z dnia 26. 07. 1984 r. Dz. Urz. Min. Zdrowia i Opieki Społ. Nr 6, poz. 3.

Nieodwracalne zniszczenie pnia mózgu decyduje o śmierci mózgu jako całości, a więc o śmierci osobniczej człowieka. Ma to zasadnicze znaczenie w okresie coraz szerzej stosowanej transplantologii jako metody leczniczej. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że Zacny Jubilat problematyce tej poświęcił dużo wartościowych publikacji.

Ważną dziedziną zainteresowań i aktualnej działalności Profesora była seksuologia. Jako pierwszy w Polsce wprowadził na wyższych uczelniach we Wrocławiu wykłady z zakresu seksuologii.

Założył i pełnił funkcję pierwszego przewodniczącego Koła Seksuologów Polskich (1961), brał udział w posiedzeniach naukowych w kraju i zagranicą. Zagadnieniu temu poświęcił dużo prac naukowych (tematy: m.in. przestępstwa

seksualne, ich istota i dochodzenie – czym zajmuje się seksuologia – przeciwko seksualnemu podziemi – o wychowaniu seksualnym – aktualne zagadnienia seksualne wieku młodzieżowego – zagadnienia seksualne w polskim prawie karnym – szczególne zagadnienia z pogranicza etyki prawa – sztuczne unasiwienie – antykoncepcja – choroby weneryczne).

Z Jego inicjatywy i pod Jego przewodnictwem zagadnieniem tym zajęła się Komisja Medycyny Sądowej Rady Naukowej przy Ministrze Zdrowia i Opieki Społecznej i przygotowała projekt uregulowania w Polsce sztucznego zapłodnienia – Zagadnienia prawne sztucznego unasiwienia kobiet (propozycje i projekt ustawowego uregulowania w Polsce).

W związku z coraz częściej stosowanymi w praktyce zabiegami, polegającymi na sztucznym przeniesieniu nasienia męskiego do narządów rodnych kobiety, w celu jej zapłodnienia, nasuwają się pytania natury prawnej, na które odpowiedź nie może pominąć również innych aspektów socjologicznych i leczniczych oraz etyczno-moralnych tej problematyki. Temu zagadnieniu poświęcił dużo doniesień i prac naukowych oraz udziału w konferencjach naukowych.

Łączność Lwowa–Wrocławia z Poznaniem jest ważną podstawą naszych działań i powiązań (mój kierownik i profesor – prof. dr Sergiusz Schilling Siengalewicz, starszy kolega Jubilata z Zakładu Lwowskiego Medycyny Sądowej również prof. dr Józef Dadlez z Zakładu Lwowskiego, nasz wspólny kolega, po wojnie pracownik Zakładu Poznańskiego). Dzięki Twoim relacjom poznałem trudną drogę życiową mego pierwszego nauczyciela z zakresu tanatologii, doc. dr med. Stanisława Łaguny.

Wrocławska Akademia Medyczna w uznaniu wybitnych osiągnięć naukowych, dydaktycznych, organizacyjnych i społecznych nadała Prof. dr hab. med. Bolesławowi Popielskiemu tytuł Doktora Honorowego.

Mając na uwadze wielki wkład i wysiłek poniesiony w realizację dzieła Twojego życia – rozwój medycyny sądowej, które z satysfakcją zrealizowałeś, możemy go dzisiaj ocenić słowami Horacego: EXEGI MONUMENTUM AERE PERENNIUS – zbudowałem sobie pomnik trwalszy od spiżu.